

Муниципальное образовательное учреждение
«Большепаратская средняя общеобразовательная школа»
Волжского муниципального района Республики Марий Эл.

Рассмотрено на заседании методического объединения учителей начальных классов. Руководитель _____/Толстова М.Ф./ протокол №1 « 28 » августа 2021г.	«Согласовано» Заместитель директора по учебной работе _____/Гаврилова О.Ю./ «об» сентября 2021г.	«Утверждаю» Директор МОУ «Большепаратская СОШ» _____/Томцева Л.А./ «__» _____ 2021г.
--	--	--

Рабочая программа основного начального образования по родному языку

3 класс
УМК «Школа России»

Составитель:
Степанова Галина Витальевна учитель
начальных классов МОУ «Большепаратская СОШ»

Срок реализации: 2021-2022

д. Отымбал
2021 г.

Марий йылме программе Умылтарен возымаш

Тўналтыш школышто шочмо йылмым тўнемме годым кум кугу йыжын палдырна:

- лудаиш-возаиш (грамотлан) туныктымаиш ден йылмым лывырттымаиш, класс деч өрдыжсө лудмаиш;
- классыште да класс деч өрдыжтө лудмаиш ден йылмым вияндымаиш;
- урокышто йылме вияндыме паша кугу верым налшаиш, чыла лудыктымына, чыла возыктымына илыш дене пенгыдын кылдалтышаиш, ончыкылан чын да пайдале корным йоча-влаклан волгалтарышаиш.

Шочмо йылме урокын тўн сомылжо тыгай лийшаш:

- ✓ марий йылме ден калык ойпого да сылнымут нерген туналтыш шинчымашым пуаш;
- ✓ шочмо йылмын мут поянлыкшымы, куатше ден ямжым умылаш да тудын дене моштен пайдаланаиш туныктаиш;
- ✓ туныктышо дене пырля шочмо йылмын йыжынлажым лончылаш да тудын законлажым иктешлен кодаш;
- ✓ ум да шукым пален налаш йоча-влакым кумыландаиш;
- ✓ пўсө уш-акылым вияндаиш;
- ✓ литературно чаткан ойлымо да возымо йылмым пойдарен да лывырттен шогаиш;
- ✓ эреак тыриен тунемаиш кумыландаиш;
- ✓ каллиграфический да офографический йонылыш деч посна серымашке шуаш полшаиш;
- ✓ урокысо жапым моштен, шот дене кучылташ туныктаиш, пашам шкевуя ыштыме тўрлө йон дене палдараиш;
- ✓ йоча-влаклан творчески кушкашышт йоным ыштаиш;
- ✓ икте-везым пагален, шыман мутланен моштаиш кумыландаиш;
- ✓ сылнылыкым, моторлыкым умылен, шум-чон поянлыкым шукемден шогаиш
- ✓ шочмо йылме ден сылнымут гоч нөргө ен ушышыкыжо эн ушан да волгыдо шонымаш-влакым шындараиш;
- ✓ пайдале паша деч посна илен кертдыме, шочмо эл ден калыклан суапым конден кертше, ару шўм-чонан айдемым куштаиш.

Личностный

- кутырымаште йылмын кулешлыкшым умылымаш;
- чын да моторын ойлымо дене шкем калык коклаште кучен моштымаш;
- кутырымо годым шке ойлымым эскерен да аклен моштымаш;
- шочмо йылмын мут поянлыкше дене моштен пайдаланымаш.

Метапредметный

- урокын темыж ден цельжым чын шынден, проблемный йодышым ямдылен мошташ;
- планым ышташ тунемаш, план почеш каласкален мошташ,
- шке кутырымо ойым цель дене кылден мошташ,
- ойлымаш-влакым танастараш, посна ужаш-влакын кылыштым муын мошташ,
- таблице да схеме-влак дене пашам ыштен мошташ;

- тунемме материалым схеме дене ончыктен мошташ;
- турло предмет-влак дене кылдалтше текст-влакым (математика, окружающий мир, ...) лончылен, танастарен мошташ;
- йылме шотышто ойыртемештым муын мошташ;
- ойлымашыште фактым, жапым ойырен мошташ.

Предметный

- марий литератур йылмын нормажым палаш, литературный йылмым кучылт мошташ;
- орфографий да пунктуаций правил-влакым кучылт мошташ;
- шке возымым тергаш да танастараш, шымлаш тунемаш;
- йылмын кучылтмо йонжо-влак дене палыме лияш (йук, буква, мут ужаш, ойлымаш ужаш, предложений да тудын членже-влак, сложный предложений-влак).

Марий йылме, чын возен моштымаш да йылмым лывыртымаш

Марий йылме урокышто ыштышаш тун сомыл – уш-акыл виандымаш ден йылмым лывыртымаш, воспитательный паша. Нине кум йогын урокышто ик энерыш ушна.

Йылмым лывыртыме нерген ойлымо годым эн ончычак предложенийым шарналтыман. Ты шот дене «Предложений» тема чыла классыштат рудо верым налшаш.

Предложений. Мут-влакым палыме, почела каласен кайыме, нунын ойыртемештым лончылымо дене гына шке шонымым вес енлан писын да раш почын пуаш огеш лий. Тыйым умылышт манын, мут-влакым икте-весе дене кылден, кельштарен радамлен, чапле предложенийым чонен кутырыман.

III классыште мут сочетаний кугу верым налеш. Мут сочетанийыште да предложенийыште шомак-влак кокласе кыл лончылалтеш. Главный ден второстепенный член-влак тунемалтыт.

Мут. Предложений дене палыме лийме годым мут нерген ойлыде нигузе от керт. Шомак деч посна предложенийым от чоно. Мутым турло могырым лончылен, ныл ий коклаште йоча теве мом пален налеш:

- ✓ *кажне шомак шкенан йырысе илышын могай- гынат ик йыжынжым пуа, мом-гынат ончыкташ кучылталтеш;*
- ✓ *Чыла мутынат шке грамматический ойыртемеже уло: кажне шомак могай-гынат ойлымаш ужаш лиеш, турло формым налеш, предложений чонемаштат турлын кучылталтеш, могай-гынат вес шомак дене кылдалтеш;*
- ✓ *Кажне мут ик але шуко значенийже дене ойыртемайтеш, лишыл да ваштарешла, тун да вончештарыме значениян лийын кертеш.*

III классыште «Мутын составше» тема кугу верым налеш. Мутвож, суффикс, мутмучаш шомакын ужашыже семын лончылалтыт. Бнде нуно утларак келгын тунемалтыт. Марий йылмысе гласный йук-влакын икте-весеште дене кельштаралтмышт (сингармонизм) икымше гана **III** классыште вашлиялтеш. Тудо ударенийдыме гласный мучашан шомак-влакым возымаш дене кылдалтеш.

Шукурак жапым ойлымаш ужаш-влак налыт. Лум мут, пале мут, глагол ден почеш мут келгынрак тунемалтыт.

Йук ден буква.

III классыште ударениян да ударенийдыме гласный йук-влак умбакыже лончылалтыт, мутышто ударенийдыме пытаргыш **ö, o, e** гласный буква-влакым гармоний закон дене келшышын сераш туныктат.

Курлытде кутырымаш. Чумыр марий йылмым тунеммашын саскаже уш-акылым виандымаште да йылмым лывыртымаште палдырнышаш. Йылме лывыртыме паша шуко шорынан:

- 1) шочмо йылмысе кажне йўкым чын да раш ойлаш туныктыман, предложенийын интонацийжым эскериман, паузым моштен ыштыман;
- 2) йочан мут чондайжым эреак пойдарен шогыман, южо шомакшын мом ончыктымыжым рашемдыман;
- 3) предложений-влак пеш шуко тўрлө кышкаран лийыт, нуно урокышто лончылалтшаш да тунемше-влакын предложений чонымо конструкцийыштым пойдарышаш улыт;
- 4) Предложений-влак икте-весьшт дене ушнен кылдалт шогышо ойлымашым ыштат.

Йылме лывртыме паша кажне классыште эртаралтеш. Тудо лудмаш, возымаш да йылме уроклаште шукталтеш.

Кажне классыште творческий пашалан кугу вер ойыралтеш. Тудлан кок арняште ик шагат пуалтшаш.

Тунемме ий мучко тынар письменный паша серыкталтшаш:

Паша	Класс	Тунемме чырык				Шагат
		I	II	III	IV	
Диктант	III	2	2	2	2	8
Изложений	III	2	2	2	2	8
Сочинений	III	2	2	3	2	9

Марий йылме дене йоча-влакын налме шинчымашышт сай да пенгыде лийже манын, ушештарыме, иктешлыме да тергыме пашам луштарыман огыл.

Личностный УУД (чылалан кельштарыме туныктымо паша)

Шке рашемдымаш: туналтыш класслаште тунемше-влаклан викарталтше (кельштаралтше) шинчымаш радамлык;

Смыслообразования да нравственно-этический викарымаш: ен-влакын уда да сай койышыштым, янлык-влак деке чаманымаш кумылым аклен моштымаш,

Регулятивный УУД

Марий йылме да лудмаш уроклаште тунемше-влакын шинчымашышт ден моштымыштым тергымаш да аклымаш,

Тунемше пашам шкевуя аклышаш;

Познавательный УУД (общеучебный)

Тунемше правилым палшаш да чын кучылт моштышаш,

Шке ончылан йодышым нолталын, вашмутым пуэн моштымаш.

Познавательный УУД (информационный)

Турло информацийым кучылтын мошташ туныкташ.

Тунемше-влакым правиллан виктарымаш

Амал да кылым пенгыдемдымаш

Тушка да поснам ойырен танастарен моштымаш.

Марий йылме ден йылмым лывыртымаш

I – II классыште тунеммым ушештарымаш да иктешлымаш.

Предложенийыште тун член-влак: подлежащий, сказуемый. Мут-влак коклазе кылым йодыш почеш рашемдымаш. Каласыме цель дене турло улшо предложений-влак. Восклицательный да восклицательный огыл предложений-влак.

Лум мут, пале мут ден глагол-влак, нунын йодышышт. Кумдан кучылталтше почеш мут-влак.

Йук ден буква-влак. Йотированный букван шомак-влак. **Ф, х, ц, щ, б** йукан мут-влак. Йонгыдо да пич мужыран согласный-влак. Ударениян да ударенийдыме слоган шомак-влак.

Предложений. Предложенийыште тун член-влак: подлежащий ден сказуемый. Подлежащийын лум мут дене, сказуемыйын глагол дене каласалтмышт. Предложенийыште второстепенный член-влак (кажныже посна огеш лончылалт). Второстепенный член-влакын лум мут да пале мут дене каласалтмышт.

Мут сочетаний. Мут сочетанийыште шомак-влакын икте-весе дене кылдалт шогымышт.

Лум мутым, пале мутым, глаголым да почеш мутым кучылтын, предложении-влакым чонымаш. Главный членан предложений-влакым второстепенный член дене шарымаш.

Предложений ден мут)

Мутын составше. Предложенийыште икгай вожан лум мутым, пале мутым да глаголым эскерымаш.

Мутмучаш. Предложенийыште лум мутын мучашыжым эскерымаш.

Пале мутын мучаш укежым ончыктымаш. Глаголын мутмучашыжым эскерымаш.

Суффикс. Лум мутын –**зе (-зо, -зö)** ден –**маш** суффиксше-влак, нуным шомаклаште, шомакшым предложенийыште эскерымаш. Пале мутын –**се (-ысе)** ден –**ан, (-ян)** суффиксше-влак, нуным шомаклаште, шомакшым предложенийыште эскерымаш.

Гласный йук-влак нерген ушештарымаш. Ударениян да ударенийдыме слог-влакым ойыркалымаш. Марий йылмысе гласный йук-влакын икте-весе дене кельштаралтмышт.

Мутышто ударенийдыме пытаргыш **ö, o** ден **e** гласный буква-влакым возен моштымаш. Мут мучашсе ударенийдыме **ö, o** ден **e** буква-влакын мутвожышто, мутмучашыште але суффиксыште лиймыштым ончыктымаш.

Ударенийдыме **ö, o, e** гласный мучашан турло шомак-влакым эскерыме негызеш иктешлымаш.

Предложений ден ойлымаш ұжаш-влак.

Ойлымаш ужаш-влак нерген умылымаш. Лум мут, пале мут, глагол да почеш мут дене палдарымаш.

Лум мут. Ик да шуко чотым ончыктышо лум мут-влак. Лум мутын падеж дене вашталтмыже.

Пале мут. Пале мутын кўлешлыкше, тудын йодышыжо да кучылталтмыже.

Глагол. Глаголын жапше, тудын лица да числа дене вашталтмыже.

Ушештарымаш (7 ш)

Тунемме ий мучаште йоча мом палышаш да ыштен моштышаш

Текстым тичмаш мут дене лудшаш, икымше пелийыште 1 минут жапыште 35-40 шомакым лудын шуктышаш, кокымшо пелийыште – 40-50 мутым;

- ✓ текстым логический ужаш-влаклан шелшаш, нунылан келшыше вуймутым пуышаш, туныктышын полшымыжлан энертен, произведенийын тўн (рўдө) шонымашыжым рашемдышаш;
- ✓ персонажын койыш-шоктымыжым вий шутымын аклышыш;
- ✓ герой-влакын сай пашаштлан куанyme, йонылыш корнышко тошкалмыштлан тургыжланyme щижмашым ончыктышаш;
- ✓ текстым тўткын эскерен лудшаш, тушто танастарымашым, сылне определенийым, вончештарыме значений дене кучылталтше мутым ончыктышаш;
- ✓ йочалык книга дене шкевуя палыме лийшаш (авторын фамилийжым, книган лўмжым шарнышаш), туныктышын темлымыж почеш школысо але ялысе библиотекеште книгаг налын лудын шогышаш;
- ✓ 15-20 почеламутым наизусть палышаш.

Марий алфавитышке пурышо 36 букван лўмыштым палышаш;

- ✓ пушкыдо да пенгыде, мужыран да мужырдымо йонгыдо, тыгак пич согласный йўк-влакым ойыркалышаш;
- ✓ шомакым слоглан шеледен, вес корнышко чын вончыктарышаш;
- ✓ мутым, предложенийым, 30-40 мутан текстым, буквам кодыде, арун да чаткан возышаш;
- ✓ серыме писылык тыгай лийшаш: икымше пелийыште 1 минут жапыште 20 буквам возен шуктышаш, кокымшо пелийыште – 35 буквам;
- ✓ ен, фамилий, ола, ял, янлык ден вольыкклан пуымо лўмым кугу буква дене тўналын возышаш да предложений мучашеш точкым, вопросительный але восклицательный знакым шындышаш;
- ✓ предметым, тудын палыжым да мом ыштымыжым ончыктышо шомак-влаклан йодышым чын шындышаш, нуным ойыркалышаш;
- ✓ предложенийыште тўн мут-влакым: подлежащий ден сказуемыйым мушаш, главный член дене кылдалтше шомак-влакым ончыкташ тўналшаш;
- ✓ мутым йўк шот дене лончылышаш: шомакыштемняр слог уло, кудо слогшо ударениян, а кудыжо ударенийдыме, йўк-влак могай радам дене почела шогат, ойлымо ден возымо коклаште ойыртеп уло але уке;
- ✓ йодышлан вашештен, 30-40 шомакан текст почеш изложенийым возышаш.

Коррекционный паша

- Правил-влакым кучылтын упражненийым возен моштышаш.
- Марла чын предложенийым чонен моштышаш.

- Предложенийыште тун член-влакым муын мошташ.
- Урок жапыште вниманийым чын кучылтмаш.
- Текстым предложений-влаклан шелын мошташ.
- Предложений-влакым кучылтын текстым чонаш.
- Пуымо текстым йонылыш деч посна возен мошташ.
- Мутер диктантыште йук-влакым чын колын буквашке савыраш.
- Шонымашым чын почын пуышаш.

Монгылан пуымо паша:

1. Текстым возен налаш.
2. Предложений-влакым чонаш.
3. Упражненийым шукташ.
4. Подлежащий ден сказуемыйым муаш.
5. Текст почеш заданийым шукташ.
6. 2 предложенийым чонаш.
7. Лум мутым муаш.
8. Падежым палемдаш.
9. Пале мутым удыралаш.
10. Повествовательный предложенийым чонаш.
11. Тестым шукташ.
12. Глаголым возен лукташ.
13. Правилым тунемаш.
14. Мут сочетанийым возен лукташ.

Марий йылме ден 3 класслан тематический планирований
Арняште-2 шагат.

№	Тема	Тунемше могай шинчымашым налеш	Коррекционный паша	Календарный срок	Фактический срок	Монго паша
	Марий йылме(68 шагат)					
	1-2 классыште тунеммым ушештарымаш.					
1	Предложенийыште тун член-влак.	Предложенийыште ко але мо нерген ойлымым ончыктышо мутым подлежащий манмым ушештара. Тудо ко?Але мо? Йодышлан вашмутым пуа. Подлежащий нерген каласыше мутым сказуемый манным ушештара.Тудо мом ышта?Мом ыштат?Йодышлан вашмутым пуат.	Предложенийыште подлежащим муын да ик кореш ден удырал моштымым ушештарышаш.Предложенийыште сказуемыйым муын да кок кореш дене удырал моштымым ушештарымаш.			
2	Предложенияыште мут-влак кокласе кыл.	Ик мут деч вес мут дек йодышым шындымаш.	Мут-влак кокласе кылым йодыш почеш рашемден рашемдаш.			
3	Предметым,предметын палыжым,мом ыштымыжым ончыктышо шомакан предложений-влак.	Мут-влак предметым, тудын палыжым,мом ыштымыжым ончыктат.	Предложенийыште ко,мо могай,мом ышта,мом ыштат? Йодышлан вашештыше мут-влакым ойрен моштышаш.			

4.	Изложенийым возымаш.	Изложенийым возаш тунемеш.	Пумо план почеш изложенийым возен моштышаш.		
5.	Кугу буква дене возалтше мут-влак.	Кугу буква дене возалтше мут- влакым ушештарымаш.	Лум-влакым кугу буква дене возен моштышаш.		
		Предложений			
6-8	Ойлымо цель дене предложений-влакын турло лиймышт.	Ойлымо цель дене предложений-влак увертарен каласыме,йодын каласыме,куштен каласыме лийыт.	Предложенийын турло лиймыштым ойрен моштышаш.		
9	Сочиненийым возымаш.	Шке шонымашым кумдан почын пуаш тунемеш.	Сочиненийым возен моштышаш.		
10- 11	Предложенийыште тун да второстепенный член- влак.	Тун да второстепенный член-влак нерген ушештара.	Предложенийыште тун да второстепенный членым муын моштышаш.		
12- 14	Мут сочетаний.	Мут сочетаний-тиде смысл дене кылдалтше кок але утларак мут.	Предложенийыште мут сочетанийым ойырен моштыш.		
15	Диктант.				
16- 17	Предложенийым второстепенный член- влак дене шарымаш.	Тун мутыш второстепенный мут-влакым ешарымаш.	Предложенийым второстепенный член-влак дене шарен моштышаш.		
		Мутын составше.			

18-19	Мутвож.	Мутвож-мутын вашталтдыме ужашыже.	Мутышто мутвожым ойырен моштышаш.		
20-21	Мутмучаш.	Мутмучаш-мутын вашталтше ужышыже.	Мутышто мутмучашым ойырен моштышаш.		
22-24	Суффикс.	Суффикс-у мутым ышташ полшышо ужаш.	Мутышто суффиксым ойырен моштышаш.		
25.	Гласный йук нерген ушештарымаш.	Марий йылмыште 8 гласный йук уло.	Гласный да согласный буква-влакым ойырен моштышаш.		
		Ударенийдыме гласный-влак.			
26.	Ударенийдыме О гласный.	Муттунышто ударений О але У умбалан возеш гын,мутмучаште О возалтеш.	Ударенийдыме О гласныян мут-влакым возен моштышаш.		
27	Сочинений.				
28.	Ударенийдыме О: гласный .	Муттунышто ударений О: але У: умбалан возеш гын,мутмучаште О: возалтеш.	Ударенийдыме О: гласныян мут-влакым возен моштышаш.		
29.	Ударенийдыме Е гласный.	Муттунышто ударений моло гласный умбалан возеш гын,е возалтеш.	Ударенийдыме Е гласныян мут-влакым возен моштышаш.		

30.	Ударенийдыме О,О:,Е гласный мучашан мут-влак негрэн иктешлымаш.		Ударенийдыме О,О:,Е гласный мучашан мут-влакым возен моштышаш.			
		Ойлымаш ужаш-влак.				
31	Ойлымаш ужаш-влак.		Ойлымаш ужаш-влакым палышаш.			
	Изложений.					
32.						
33-35.	Почешмут	Почешмут-влакым пален налыт.	Предложенияйште почешмутым муын моштышаш.			
36.	Сурет почеш сочинений.					
		Лум мут.				
37-38.	Лум мут нерген умылымаш.	Лум мут-предметым ончыктышо ойлымаш ужаш.	Предложенияйште лум мутым муын моштышаш.			
39.	Диктант.					
40-41.	Лум мутын числаже.	Лум мут единственный да множественный числан лийын кертеш.	Лум мутын числажым палышаш.			
42-43.	Лум мутын кучылталмыже.		Предложенияйште лум мутым кучылт моштышаш.			
№	Тема	Тунемше могай шинчымашым налеш	Коррекционный паша	Календарь срок	Эртарыме срок	Монго паша

44-45.	Пале мут нерген умылымаш.	Пале мут-предметын палыжым ончыктышо ойлымаш ужаш.	Предложенийште пале мутым муын моштышаш.	1 03 3 03		Пале мутым удыралаш
46.	Сочинений.			10.03		
47-48.	Пале мутын кучылталтмыже.		Предложенийште пале мутым кучылт моштытшаш.	15.03 17.03		Изи ойлымашым чонаш
		Глагол.				
49-50.	Глагол нерген умылымаш.	Глагол-предметын мом ыштымыжым ончыктышо ойлымаш ужаш.	Глаголым муын моштышаш.	220324.03		Глаголым удыралаш
51-52.	Глаголын числаже.	Глагол ед. да мн. Числан лийын кертеш.	Глагол ед. да мн. Числан лийын кертеш.	27.0329.03		Кок предложенийым шонаш
53	Сурет почеш ойлымашым возымаш.			5 04		
54-55.	Глаголын жапше.	Глагол кыз-шушаш да эртыше жапан лийын кертеш.	Глаголым кулеш жапыш шынден моштышаш.	7 0412.04		Текстым возен налаш, заданийым шукташ
56.	Изложений.			14.04		
57-58.	Глаголын кучылталтмыже.	Глагол нерген ушештарымаш.	Глаголым кучылт моштышаш.	19.0421.04		Подлежащий ден сказуемыйы м удыралаш

59-61.	Ойлымаш ужаш нерген шинчымашым ушештарымаш.	Лум мут,пале мут,глагол да почешмут нерген шинчымашым иктешлышаш.	Лум мут,пале мут,глагол да почешмутым ойырен моштышаш.	26.0428.04		Ойлымаш-ужаш-влакым удыралаш
62.	Сочинений.			3 05		
63-64.	Шинчымашым иктешлымаш.			5 0510.05		Текстым возен налаш, заданийым шукташ
		Ушештарымаш.				
65.	Предложений ден мут.		Предложений ден мутым ойырен моштышаш.	12.05		Повествовательный предложенийым шонаш
66.	Изложений.			17.05		
67.	Ойлымаш ужаш-влак.		Предложенийыште ойлымаш ужашым ойырен моштышаш.	19.05		Тестым ышташ
68.	Контрольный диктант.			24.05		

69- 70.	Иктешлымаш.			26.05		
------------	-------------	--	--	-------	--	--